

Ta fram och genomföra Göteborgs Stads åtgärdsplan för partiklar (PM10)

**Att navigera mellan grönt ljus, vägarbeten och farthinder i kommunens
organisationskarta**

Helene Olofson, miljöutredare på miljöförvaltningen i Göteborgs Stad

Inledning

Luftkvaliteten i svenska tätorter regleras genom systemet med miljökvalitetsnormer (MKN).

Varje kommun ska kontrollera att MKN följs. Om MKN inte följs, ska ett åtgärdsprogram upprättas.

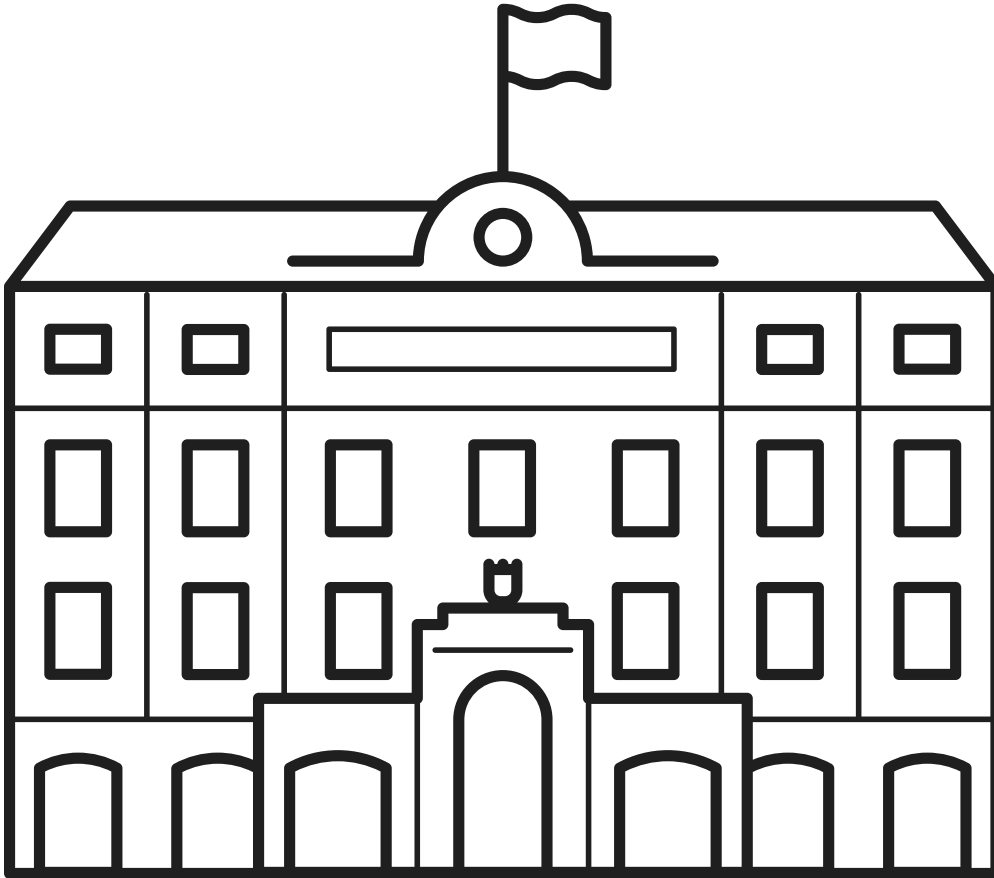
Baserat på 2022 års kontroll bedömde Naturvårdsverket att ett åtgärdsprogram behöver upprättas för att MKN för partiklar (PM10) ska kunna följas i Göteborg.

Göteborgs Stads åtgärdsplan* för partiklar (PM10) 2025-2030 beslutades av kommunfullmäktige i december 2024.

** Enligt svensk lagstiftning är benämningen "åtgärdsprogram", men enligt Göteborgs Stads definitioner av styrande dokument är programmet att betrakta som en "plan".*

Dagens agenda

- Varför behöver Göteborg ett åtgärdsprogram?
- Förutsättningar
- Åtgärdsprogrammet
- Åtgärder
- Reflektioner

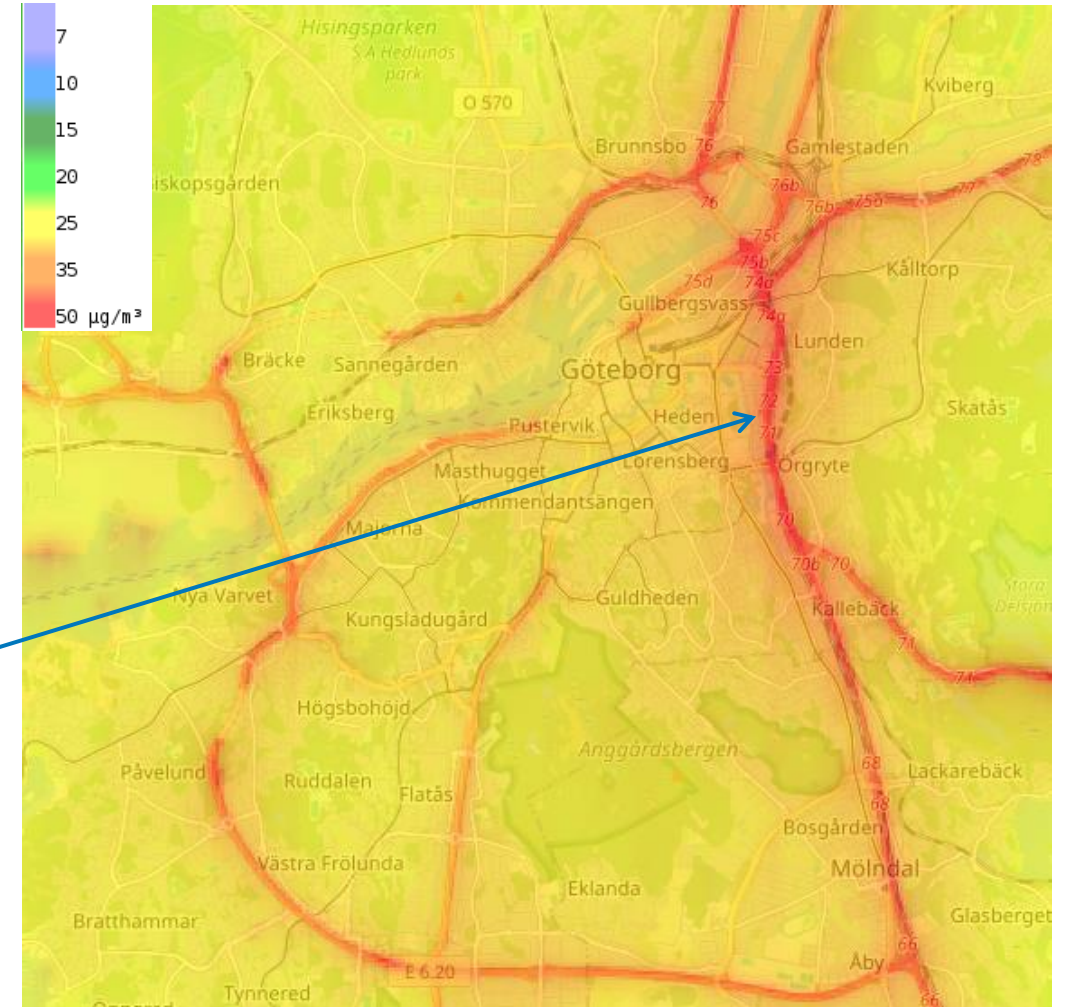
Varför behöver Göteborg ett åtgärdsprogram?

Varför behöver Göteborg ett åtgärdsprogram?

Tillåtet dygnsmedelvärde för PM10
överskreds 34 av 35 tillåtna gånger
vid mätstationen i Gårda.

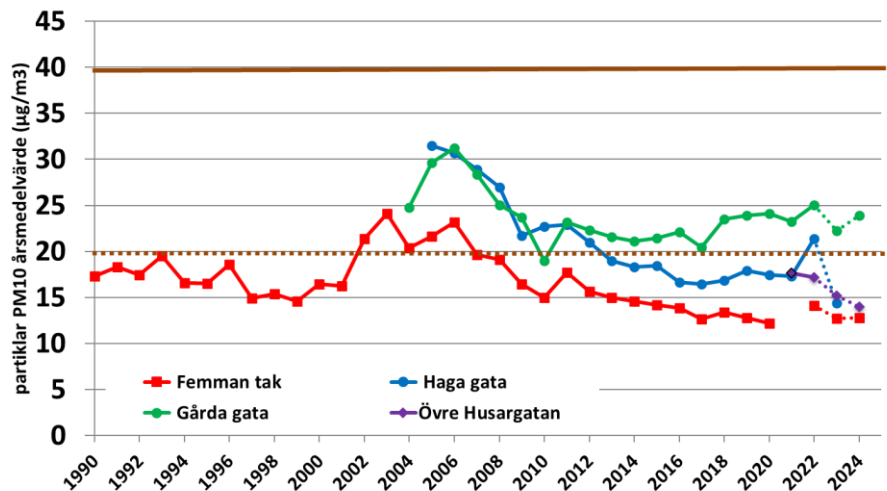
Miljöförvaltningens beräkningar: PM10-halter 90-
percentil dygn 2022 ([GotMap](#))

Varför behöver Göteborg ett åtgärdsprogram?

Ur Naturvårdsverkets yttrande: 2022 har varit ett ogynnsamt år för PM10 med ett högre antal överskridanden av normen. Miljökvalitetsnormerna ska emellertid alltid följas, oavsett till exempel ogynnsamma väderår. Halterna behöver därför sänkas med god marginal, så att normerna inte heller riskerar att överskridas enskilda år. Ett åtgärdsprogram behöver därför tas fram för att säkerställa att halterna minskar framöver.

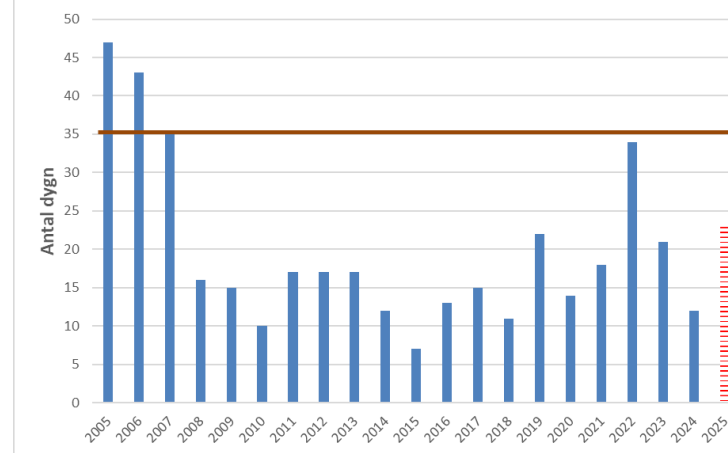
PM10 årsmedelvärde

MKN

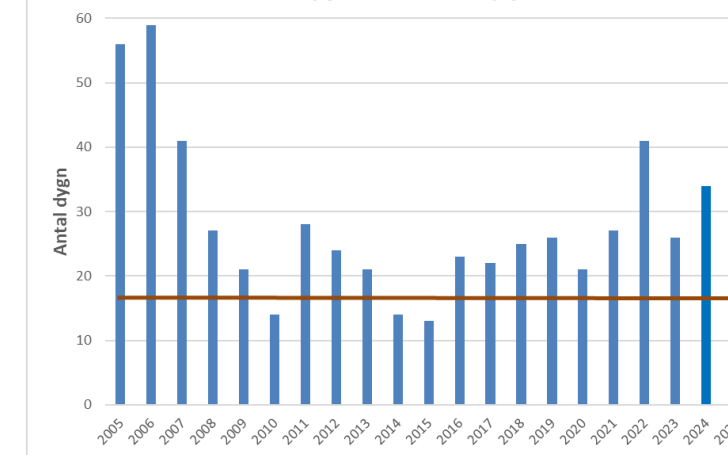
MKN 2030

Antal dygn PM10 >50 µg/m³

MKN

Antal dygn PM10 >45 µg/m³

MKN 2030

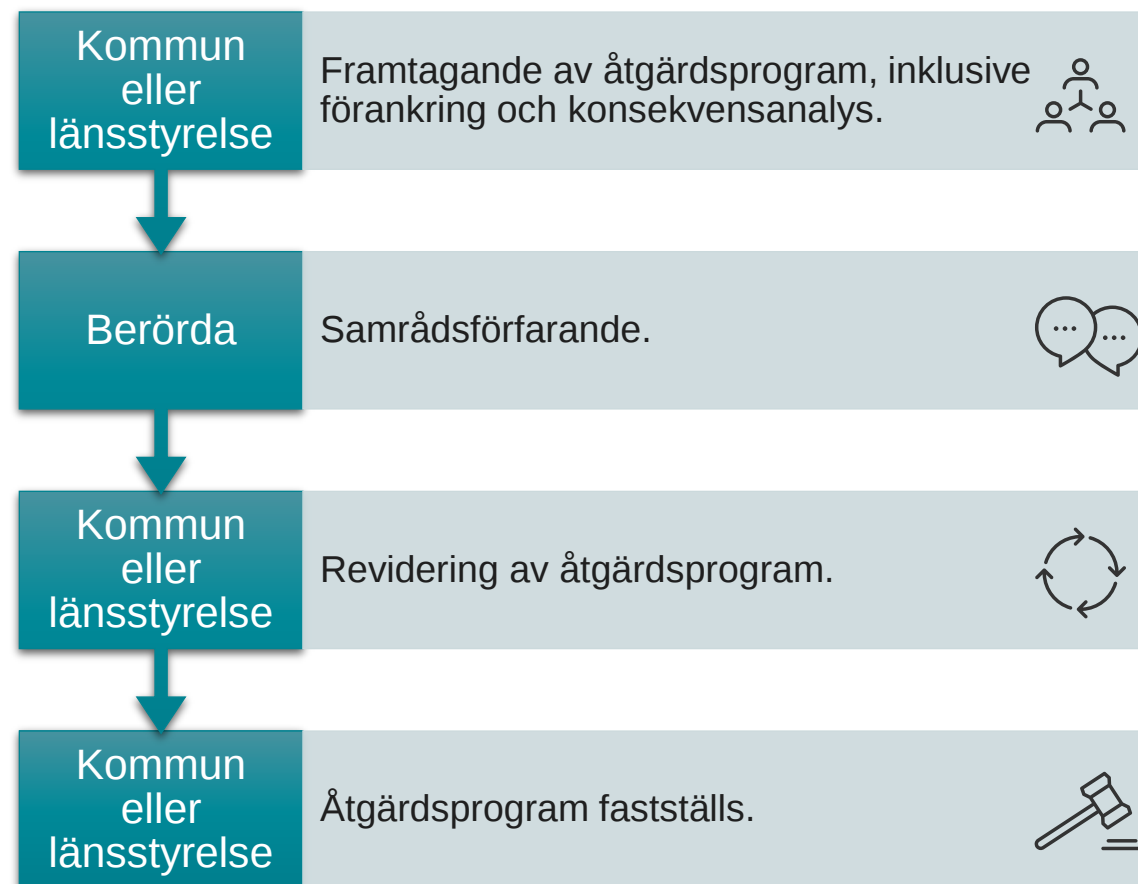
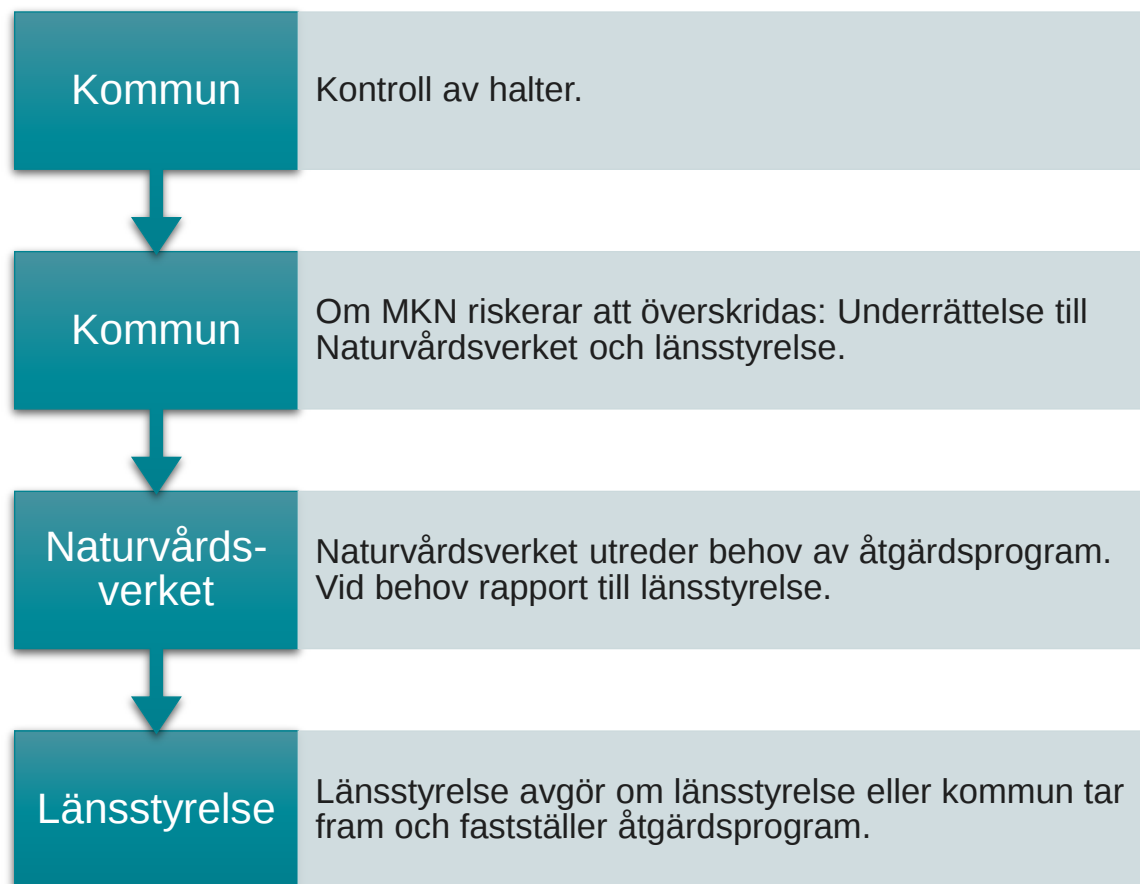
Förutsättningar

Förutsättningar

Enligt artikel 23.1 luftkvalitetsdirektivet (2008/50/EG) ska åtgärdsprogram överlämnas till Europeiska kommissionen utan dröjsmål, men inte senare än två år efter utgången av det år då det första överskridandet observerades...

Göteborgs
Stad

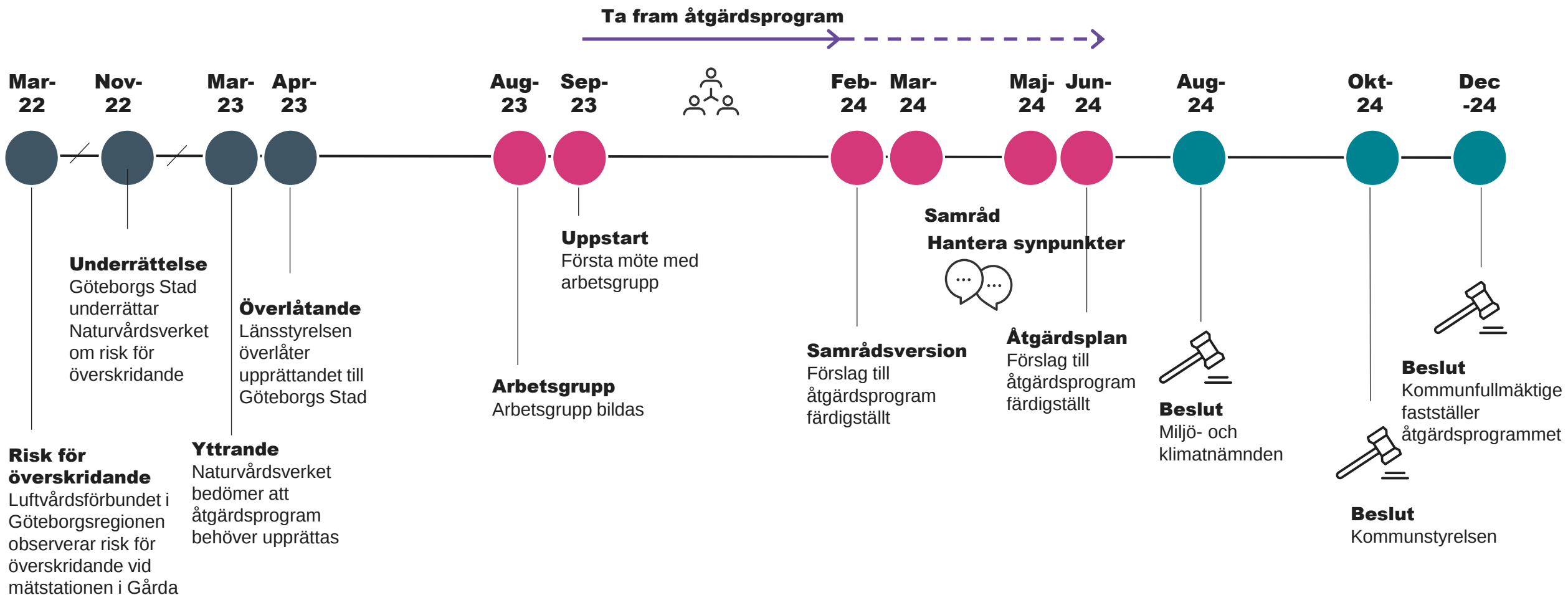

Förutsättningar

... vilket i praktiken kan bli såhär:

Göteborgs
Stad

Förutsättningar

Ett åtgärdsprogram får omfatta all verksamhet och alla åtgärder som kan påverka möjligheten att följa miljökvalitetsnormerna (MKN).

Myndigheter och kommuner är skyldiga att inom sina ansvarsområden vidta de åtgärder som fastställts i ett åtgärdsprogram.

Ett åtgärdsprogram får endast fastställas av den som upprättat förslaget i de delar där samsyn om genomförande finns.

I praktiken kan Göteborgs Stad kan endast besluta om åtgärder som ska genomföras inom den egna organisationen.

Göteborgs
Stad

Göteborgs Stads åtgärdsplan för partiklar (PM10) togs fram av:

Projektgrupp:

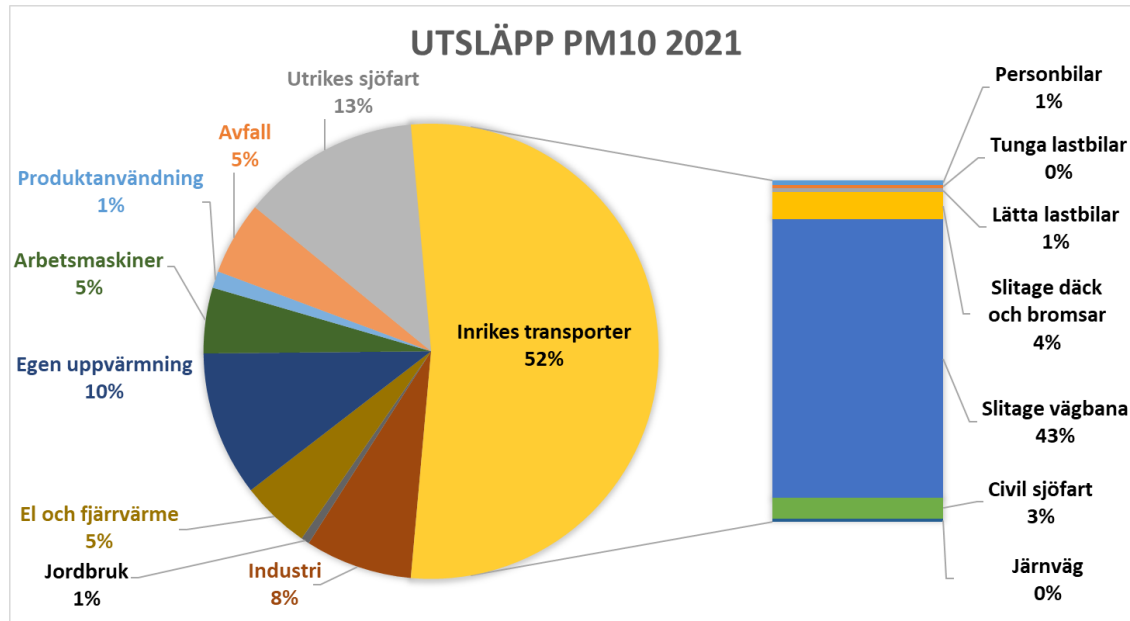
Miljöförvaltningen
Stadsmiljöförvaltningen
Stadsbyggnadsförvaltningen
Trafikverket
Västtrafik
Länsstyrelsen i Västra
Götalands län
Västra Götalandsregionen
Göteborgs Hamn
Luftvårdsförbundet i
Göteborgsregionen

Styrgrupp:

Miljöförvaltningen
Stadsmiljöförvaltningen
Stadsbyggnadsförvaltningen
Trafikverket
Västtrafik
Länsstyrelsen i Västra
Götalands län

Åtgärdsprogrammet

Åtgärdsprogrammet - källstudier

Data från nationella emissionsdatabasen (SMHI)

Åtgärdsprogrammet – övergripande åtgärdsområden

Minska bildandet
av slitagepartiklar

Binda eller ta bort
slitagepartiklar

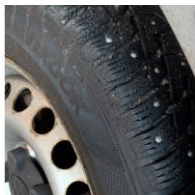

Snabbt minska
vägtrafiken

Utsläpp från
övriga källor

Åtgärdsprogrammet – mer specifika åtgärdsområden

Dubbdäck

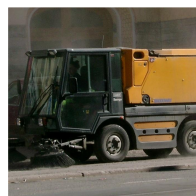

Miljözoner

Godstransporter

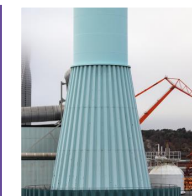
Drift och
underhåll

Trängselskatt

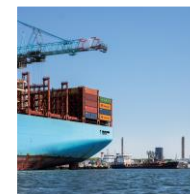
Industri, energi,
uppvärmning

Parkering

Kollektivtrafik

Sjöfart

Hastighet

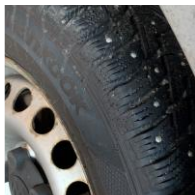
Cykel och gång

Stads-
utveckling

Åtgärdsprogrammet – mer specifika åtgärdsområden - urval

Dubbdäck

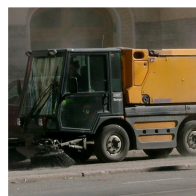

Miljözoner

Godstransporter

Drift och
underhåll

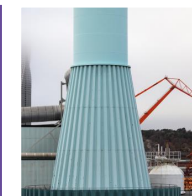

Trängselskatt

Fotograf: Helene Olofson

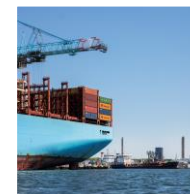
Industri, energi,
uppvärmning

Parkering

Kollektivtrafik

Sjöfart

Hastighet

Cykel och
gång

Stads-
utveckling

Åtgärdsprogrammet – beslutade åtgärder

- 1** Extra upptag av sand och grus
Stadsmiljönämnden och Trafikverket i samverkan med miljö- och klimatnämnden
- 2** Utred och bevaka behovet av dammbindning
Miljö- och klimatnämnden i samverkan med Trafikverket och stadsmiljönämnden
- 3** Se över dubbdäcksförbudet
Stadsmiljönämnden i samverkan med stadsbyggnadsnämnden och miljö- och klimatnämnden
- 4** Genomför en informationskampanj för minskad dubbdäckanvändning
Miljö- och klimatnämnden
- 5** Genomför aktiviteter för att minska vägtrafikarbetet
Stadsmiljönämnden och stadsbyggnadsnämnden i samverkan med andra berörda nämnder och styrelser

- 6** Ta fram aktiviteter för att genomföra Göteborgs Stads policy för parkering
Stadsbyggnadsnämnden i samverkan med stadsmiljönämnden
- 7** Accelerera och prioritera genomförandet av åtgärder för att främja cykel och gång
Stadsbyggnadsnämnden och stadsmiljönämnden i samverkan med andra berörda nämnder och styrelser
- 8** Arbeta med beteendepåverkande åtgärder för att främja hållbart resande
Stadsmiljönämnden och Västtrafik
- 9** Utveckla metoder och arbetssätt inom Göteborgs Stad för att stärka kompetensen om grönskans positiva effekter på luftkvalitet
Stadsbyggnadsnämnden i samverkan med stadsmiljönämnden och andra berörda nämnder
- 10** Verka för skarpa krav på vägval, hög miljöprestanda och transportoptimering för transporter i kommande tillståndsprövningar samt vid tillsyn av transportintensiva verksamheter
Länsstyrelsen i Västra Götalands län och miljö- och klimatnämnden

Åtgärderna

Åtgärderna – sopa och dammbinda

1

Extra upptag av sand och grus - **delvis påbörjad av stadsmiljöförvaltningen**

Stadsmiljönämnden och Trafikverket i samverkan med miljö- och klimatnämnden

2

Utred och bevaka behovet av dammbindning – **delvis påbörjad**

Miljö- och klimatnämnden i samverkan med Trafikverket och stadsmiljönämnden

Report number: 2024-1
EAN number: 978-87-7595-122-2

Nordic Road Dust Project Phase II

Bästa praxis framtagen

Åtgärderna - dubbdäck

GÖTEBORG

▶ Dubbdäck förbjöds – men effekten på stadsluften är oklar

1:29 min [Dela](#)

Publicerat fredag 29 november 2024 kl 18.58

- År 2010 införde politikerna förbud mot dubbdäck på Odinsgatan och Friggagatan i centrala Göteborg.
- Anledningen var att man ville att luften skulle bli bättre. Detta då mätningarna visade att halterna var över de lagstadgade gränsvärdena.
- Nu 14 år senare säger miljöutredare Emil Svensson att luften har blivit bättre – men det går inte att säga om det beror på förbudet.

Madeleine Bildberg
madeleine.bildberg@sverigesradio.se

Däckexperten om ishalkan: ”Oerhörd fördel med dubbar”

Göteborg • Dubbfria däck brukar ofta rekommenderas för bilister i södra Sverige. Men däckexperten Mattias Hjort menar att när det blir halt på riktigt – som på tisdagsmorgonen – då får de så kallade friktionsdäcken problem.
– Då har du en oerhörd fördel med dubbar, säger han.

Eric Hilmersson
Uppdaterad: 2025-01-21 | Publicerad: 2025-01-21

3 Se över dubbdäcksförbudet – **planerad 2026**
Stadsmiljönämnden i samverkan med stadsbyggnadsnämnden och miljö- och klimatnämnden

*Lite vägarbeten
och farthinder*

4 Genomför en informationskampanj för minskad dubbdäckanvändning – **planerad 2026**

Miljö- och klimatnämnden

Motion av Tony Liljendahl (SD) och Lena Ferm (SD) om att avveckla dubbdäcksförbudet på Friggagatan och Odinsgatan

Sedan 2010 har Göteborg haft ett dubbdäcksförbud på Friggagatan och Odinsgatan med syfte att förbättra luftkvaliteten och att minska utsläppen av de skadliga PM10-partiklarna.

Dubbdäcksförbud leder dock till negativa effekter på trafiksäkerheten. Göteborgs skiftande vinterklimat med snabba väderomslag mellan plus- och minusgrader skapar både förutsägbara och oförutsägbara risker. Vid underkyllt regn och plötslig ishalka är dubbdäck särskilt viktiga, eftersom de ger ett bättre grepp och kortare bromssträcka med cirka 15 meter i 50 km hastighet, jämfört med odubbade däck.

Göteborg bör därmed omvärdera förbudet mot dubbdäck och satsa på andra mer effektiva åtgärder för att förbättra luftkvaliteten utan att riskera trafiksäkerheten. Miljöåtgärder och säkerhet måste gå hand i hand.

Förslag till beslut i kommunfullmäktige:
Stadsmiljönämnden får i uppdrag att avveckla dubbdäcksförbudet på Friggagatan och Odinsgatan.

Åtgärderna – minskad vägtrafik

5

Genomför aktiviteter för att minska vägtrafikarbetet

Stadsmiljönämnden och stadsbyggnadsnämnden i samverkan med andra berörda nämnder och styrelser

6

Ta fram aktiviteter för att genomföra Göteborgs Stads policy för parkering

Stadsbyggnadsnämnden i samverkan med stadsmiljönämnden

7

Accelerera och prioritera genomförandet av åtgärder för att främja cykel och gång

Stadsbyggnadsnämnden och stadsmiljönämnden i samverkan med andra berörda nämnder och styrelser

8

Arbeta med beteendepåverkande åtgärder för att främja hållbart resande

Stadsmiljönämnden och Västtrafik

**Påbörjat inom ramen
för annat arbete**

Åtgärderna – minskad vägtrafik

Göteborgs
Stad

Uppdrag

De stadsutvecklande nämnderna fick under hösten 2024 i uppdrag att:

Påskynda åtgärder i linje med redan fattade beslut samt lägga fram förslag på nya åtgärder som krävs för att staden ska uppnå de mål som finns för resandeutvecklingen i miljö- och klimatprogrammet och trafikstrategin.

Vägledning i arbetet ska vara att vägtrafiken totalt sett ska minska, bland annat genom främjande av de hållbara trafikslagen gång, cykel och kollektivtrafik

Inriktningsbeslut

De stadsutvecklande nämnderna har beslutat om en gemensam inriktning för att till 2030 nå målen om hållbart resande.

Inriktningsbeslutet fokuserar på åtgärder inom fem prioriterade områden:

Omdisponering av yta

Bilparkering

Hastighet

Styrning

Kommunikation

Program för hållbart resande

Ett styrande program för att samordna insatserna som krävs för att öka takten i utvecklingen av ett hållbart resande i Göteborg till 2030

Leveranserna av programmet syftar till att skapa en tryggare, tystare, grönare och mer attraktiv stad – med ett hållbart resande.

Bygger på politiska uppdrag, trafikstrategi, grönplan och andra styrdokument.

Delprogram

Program för hållbart resande innehåller flera delprogram:

Gatuutvecklingsplan

Plan för parkering och mobilitet

Nya hastighetsgränser

Tillfälliga och semipermanenta åtgärder

Plan för uppgradering av gator vid återställande

Ökad grönska och krontäckning

Åtgärderna- grönska

9

Utveckla metoder och arbetssätt inom Göteborgs Stad för att stärka kompetensen om grönskans positiva effekter på luftkvalitet

Stadsbyggnadsnämnden i samverkan med stadsmiljönämnden och andra berörda nämnder

Planeras omhändertas inom ramen för Göteborgs Stads miljö- och klimatprograms strategi "Vi planerar för en grön och robust stad".

Åtgärderna – tillstånd och tillsyn

Påbörjad hos Länsstyrelsen

10

Verka för skarpa krav på vägval, hög miljöprestanda och transportoptimering för transporter i kommande tillståndsprövningar samt vid tillsyn av transportintensiva verksamheter

Länsstyrelsen i Västra Götalands län och miljö- och klimatinämnden

Reflektioner

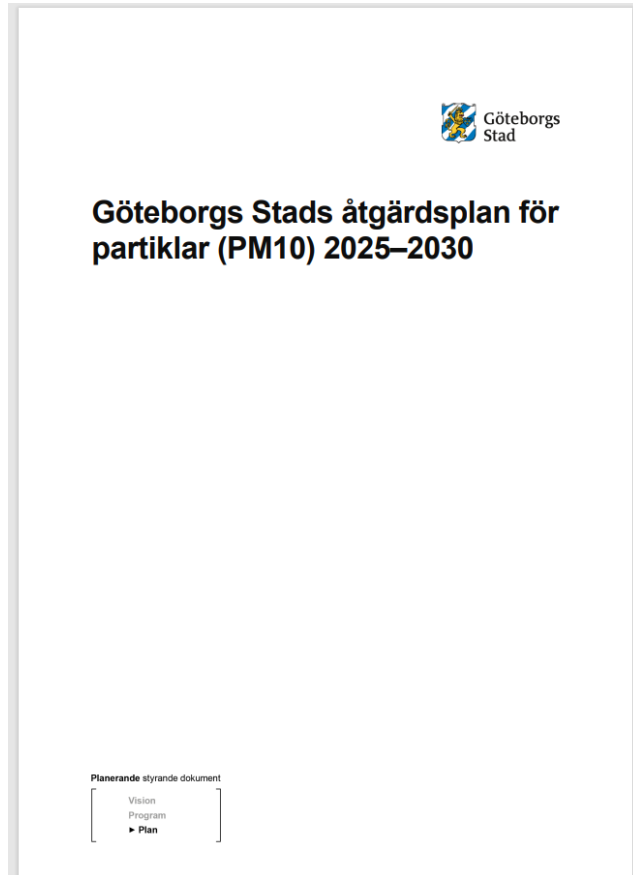

Kompetens och engagemang
Synergier och samverkan
Kommunal rådighet och muskler
Demokratiskt system på plats

Stor och svårnavigerad organisation
Prioriteringar
Begränsad rådighet
Administration och långa ledtider

Läs gärna mer!

- [Göteborgs Stads åtgärdsplan för partiklar \(PM10\) - Göteborgs Stad](#)
- [Vi driver på utvecklingen av hållbara transporter - Miljö och klimat Göteborg 2030 - Göteborgs Stad](#)
- [Vi planerar för en grön och robust stad - Miljö och klimat Göteborg 2030 - Göteborgs Stad](#)
- [Miljö- och klimatprogrammet - Miljö och klimat Göteborg 2030 - Göteborgs Stad](#)

Kontakt

Helene Olofson

helene.olofson@miljo.goteborg.se

Miljöförvaltningen, Göteborgs Stad